

Mikä selittää parisuhteen ristiriitoja?

Tarkastelussa kotityöt, raha ja ansiotyö

Heikki Ervasti & Anniina Kaittila

Abstrakti

Tarkastelemme artikkelissa, mitkä tekijät selittävät kotitöitä, rahaa ja ansiotyötä koskevien erimielisyyksien esiintymistä suomalaisten pariskuntien keskuudessa. Tutkimme, millä tavoin erimielisyydet kytkeytyvät kodin ulkopuolelta hankittuihin resursseihin, omaksuttuihin sukupuoli- ja perherooleihin sekä arkielämän järjestelyihin, kuten työn ja perheen vaatimusten yhdistämiseen liittyviin paineisiin. Tutkimusaineistomme käytämme European Social Survey -aineiston Suomen osuutta vuodelta 2004 ja tutkimusmenetelmämme ordinaalista logistista regressioanalyysiä. Tulokset osoittavat, että parisuhteissa esiintyvät erimielisyydet riippuvat sekä kodin ulkopuolella hankituista resursseista, arkielämän järjestelyistä että jonkin verran myös omaksutuista perhearvoista. Erityisesti kotitöiden jakaminen aiheuttaa ristiriitoja suomalaisissa parisuhteissa. Ristiriidat korostuvat nuorempien ikäpolvien parisuhteissa, joissa resurssit ovat tasaisemmin jakautuneet, mutta myös elämäntilanne on kuormittavampi. Lisäksi nuorempien ikäpolvien suurempaa riitaisuutta voidaan ymmärtää yleisempien parisuhdetta koskevien odotusten yksilöllistymis- ja moninaistumistendenssien pohjalta.

ASIASANAT: Erimielisyydet, parisuhde, parisuhdeongelmat, perhe, riidat.

Johdanto

Viimeisten vuosikymmenten varrella parisuhteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Karkeasti ottaen yksilölliset elämänvalinnat ovat korostuneet samalla kun instituutioiden ja auktoriteettien vaikutus parisuhteiden muodostumiseen ja pariskuntien arkeen on vähentynyt (esim. Beck & Beck-Gernsheim 1995, 2002; Giddens 1991). Samalla elämisen muodot ja arjen järjestämisen tavat ovat moninaistuneet. Kysymyksiin, kuten mitä parisuhteelta odotetaan tai minkälaista ar-

jen työnjakoa suhteeseen toivotaan, on olemassa aikaisempaa moninaisempia vastauksia (esim. Jokinen 2005; Maksimainen 2010; Vaaranen 2007). Tämä valinnan mahdollisuuksien lisääntyminen edellyttää yhä useammin neuvotteluita parisuhteen osapuolten välillä, ja näin ollen myös kumppanusten välisten ristiriitojen voidaan olettaa lisääntyneen (ks. Beck & Beck-Gernsheim 2002).

Kansainväliset tutkimukset osoittavat, että avo- ja aviopuolisoiden välisellä riitaisuudella

on merkittävä vaikutus yksilöiden onnellisuuden ja hyvinvointiin. Toistuvat erimielisyydet heikentävät parisuhteen osapuolten tyytyväisyyttä parisuhteeseensa (ks. Cahn 1992; Kluwer & Johnson 2007) sekä koettua hyvinvointia ja terveyttä (Kiecolt-Glaser & Newton 2001). Usein esiintyvät erimielisyydet ovat myös merkittävä avioeroon johtava tekijä (Cleek & Pearson 1985). Riitaisuus vaikuttaa parisuhteen ja sen osapuolten hyvinvoinnin lisäksi kielteisesti myös perheen lapsiin (Davies & Cummings 1994; Salo 2011).

Aikaisemmissa tutkimuksissa parisuhteissa ilmenevää riitaisuutta on lähestytty useimmiten psykologisesta viitekehyksestä (esim. Cahn 1992; Fincham & Beach 1999; McGonagle, Kessler & Schilling 1992). Selitysmalleja erimielisyyksien kasautumiselle on tällöin haettu yksilöiden ominaisuuksista psykologisten mittareiden avulla. Parisuhteen ristiriitoja on tarkasteltu huomattavasti vähemmän yhteiskunnan rakenteita ja niiden muutoksia sekä muuttuvien arvojen, asenteiden, normien ja käytäntöjen merkitystä korostavasta sosiaalitieteellisestä näkökulmasta (poikkeuksena ks. Hatch & Bulcroft 2004; Kaittila 2012; Raijas & Sailio 2012; Ruppanner 2010). Tämän artikkelin lähtökohtana onkin nimenomaan, että parisuhteen riitaisuutta selitettäessä on pyrittävä huomioimaan laajempia yhteiskunnallisia kehitystekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet perheiden asemaan ja parisuhteiden osapuolten omaksumiin perhe- ja sukupuolirooleihin. Etsimme syitä suomalaisten pariskuntien erimielisyyksille erityisesti kahdesta suunnasta: sukupuoli- ja perheroolien muutoksesta sekä arkielämän järjestelyihin liittyvistä paineista.

Ensinnäkin siis sukupuoliroolit ja niitä koskevat arvot ja asenteet ovat muuttuneet. Suomalainen perhemalli on jo pitkään perustunut kahden aikuisen hankkimaan toimeentuloon,

ja viimeisten vuosikymmenten aikana naisten osuus työmarkkinoilla on entisestään kasvanut, kun perheen ja työn yhdistämistä on helpotettu (Forssén, Jaakola & Ritakallio 2008). Samoin on käynyt koulutuksen osalta. Korkeakoulutus on suorastaan naisvaltaistunut (EK 2013). Yleisesti ottaen voidaan todeta, että vaikka kehitys on ollut hidasta, on sukupuolten välinen tasa-arvo suomalaisessa yhteiskunnassa lisääntynyt ja perinteiset sukupuoliroolit heikentyneet. Naisten kodin ulkopuolelta hankkimat resurssit ovat kasvaneet, mikä saattaa näkyä myös pariskuntien keskinäisissä suhteissa (Ruppanner 2010). Lisääntyneen tasa-arvon myötä pariskuntien valtasuhteet ovat tasaisemmat kuin aiemmin, ja yhä useammat asiat ovat neuvottelun kohteena. Siten sukupuolten tasa-arvo on voinut lisätä erimielisyyksiä pariskuntien kesken. Erimielisyyksien taustalla saattavat olla myös erilaiset näkemykset parisuhteen arjesta ja roolijaosta. Parisuhteen osapuolista toinen voi odottaa suhteelta perinteistä sukupuoliroolijaako, toinen taas tasavertaista kumppanuutta, jossa roolit eivät määräydy sukupuolen mukaan (ks. Lammi-Taskula 2007).

Toiseksi voidaan perustellusti olettaa, että parisuhteissa esiintyviä ristiriitoja kumpuaa arkielämän järjestämiseen liittyvistä paineista. Erityisesti palkkatyön ja perhe-elämän yhdistäminen voi nostattaa erimielisyyksiä parisuhteen osapuolten välillä. Perheiden ja varsinkin lapsiperheiden arkea kuvataan nykyisin kiireiseksi. Naiset kantavat helposti kaksoistaakkaa, sillä palkkatyön lisäksi perheestä ja kodista huolehtiminen jää yhä edelleen useammin naisen kuin miehen harteille. Erityisesti pienten lasten äiteihin kohdistuu riskittäviä paineita: työssä tulisi pärjätä ja uralla edetä omaa etua vaalien, mutta äidin roolissa muiden tarpeet tulee asettaa etusijalle (Kinnunen & Mauno 2002). Tasa-arvoisen parisuhteen ja jaetun vanhemmuuden ihanteen myötä myös

isät kokevat enenevässä määrin vastaavia paineita (ks. Närvi 2014).

Kansainvälisten vertailujen valossa suomalaiset pariskunnat riitelevät usein (Kaittila 2012; Ruppner 2010). Tässä artikkelissa tarkastelemme, mitkä tekijät vaikuttavat suomalaisten pariskuntien erimielisyyksien yleisyyteen. Kiinnostuksemme kohteena ovat kolme parisuhteen arkea kuvaavaa erimielisyyden osa-alueita: kotityöt, raha sekä ansiotyö. Useat tutkimukset osoittavat etenkin kotitöiden jakautumisen ja rahan aiheuttavan herkästi erimielisyyksiä parisuhteissa (ks. esim. Kontula 2013; Storaasli & Markman 1990). Lisäksi niin kotitöihin, ansiotyöhön kuin rahaan-kin liittyvien konfliktien voidaan todeta liittyvän pari- ja sukupuolisuhteissa tapahtuneisiin muutoksiin. Tasa-arvoisen parisuhteen ihanne haastaa perinteisiä sukupuolirooliodotuksia, joiden perusteella nainen tekee suurimman osan kotitaloustöistä ja mies vastaa pääasiallisesti perheen elatuksesta sekä rahaan liittyvästä päätöksenteosta (ks. Thornton & Young-DeMarco 2001). Lisäksi, kuten Beck ja Beck-Gernsheim (2002) huomauttavat, kotitöihin, ansiotyöhön ja rahaan liittyvissä ristiriidoissa ei ole kyse vain käytännön työnjaosta, sillä niiden kautta käsitellään myös kysymyksiä sukupuolten välisestä tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta ja oikeastavasta elästä.

Artikkelimme rakenne on seuraava: Aloitamme tarkastelemalla tarkemmin erimielisyyksien mahdollisia taustatekijöitä. Näitä taustatekijöitä ovat 1) muuttuvat resurssit ja arvot, 2) työn, perheen ja näiden yhdistämisen aiheuttamat paineet sekä 3) ikään ja parisuhteen kestoon liittyvät tekijät. Muokkaamme tekijöistä empiirisesti testattavia hypoteeseja. Tämän jälkeen esittelemme käyttämämme empiirisen aineiston, tutkimusmenetelmät ja testaamme asettamiamme hypoteeseja. Käytämme aineistonamme European Social Survey -aineiston Suomen osuutta vuodelta 2004.

Empiiristen tulosten raportoinnin jälkeen esitämme johtopäätökset, joihin tuloksemme antavat aihetta.

Erimielisyyksien taustatekijät

Muuttuvat resurssit ja arvot

Kodin ulkopuolelta hankittavia resursseja, kuten koulutusta ja ammatissa toimimista, korostetaan erityisesti nk. *valtaresurssiteorian* piirissä (Blood & Wolfe 1960). Tämän teorian mukaan yksilön henkilökohtaiset resurssit kodin ulkopuolella määrittävät myös hänen mahdollisuutensa osallistua perheen sisäiseen päätöksentekoon. Olettamuksena on, että puolisolilla, jolla on käytössään enemmän resursseja, kuten esimerkiksi tuloja tai koulutusta, on enemmän valtaa myös perheen arkeen liittyvissä kysymyksissä. Naisten osallistuminen työelämään on siis teorian mukaan lisännyt naisten vaikutusvaltaa myös perhepiirissä.

Valtaresurssiteoria on saanut selvää empiiristä tukea. Esimerkiksi R.S. Oropesa (1997) osoittaa, että koulutustason ja työmarkkina-aseman noustessa naisten mahdollisuudet vaikuttaa perheen asioihin kasvavat selvästi. Myös Edna B. ja Uriel G. Foa (1980) löytävät teorialle tukea, joskin painottavat, että sosioekonomisten resurssien lisäksi parisuhteen dynamiikkaan voivat vaikuttaa myös erilaiset ei-materiaaliset resurssit, kuten älykkyys, viehätysvoima tai rakkauden kokemus. Tällaisia mittareita ei tässä tutkimuksessa ole käytettävissä. Selvästi kriittisemmin valtaresurssiteoriaa on arvioitu sellaisissa tutkimuksissa, joissa on havaittu, että kodin ulkopuolelta hankittujen resurssien lisääntyminen ei olekaan lisännyt naisten vaikutusvaltaa perhepiirissä samassa suhteessa kuin kodin ulkopuolinen rooli olisi antanut odottaa (esim. Tichenor 1999; 2005; ks. myös Evertsson & Neramo 2007). Näytön valossa voisi siten arvella, että naisten lisääntyvät kodin ulkopuoliset resurssit ovat välttämättömiä, mutta eivät riittäviä edellytyksiä sille, että pariskuntien tasa-arvo toteutuu.

Valtaresurssien tasoittumisen voidaan kuitenkin arvioida vaikuttaneen parisuhteen arkeen siten, että erimielisyydet puolisoitten välillä ovat lisääntyneet. Maatalousyhteiskunnissa naisen asema oli miehelle alisteinen. Vaikka maataloustöitä tehtiin yhdessä, tehtävät oli selkeästi jaettu sukupuolen perusteella. Alistaisuus korostui siinä, että mies nähtiin perheen päänä ja edustajana laajemmalle yhteisölle (Haavio-Mannila 1968). Kun naiset siirtyivät enenevässä määrin palkkatöihin kodin ulkopuolelle ja naisten yhteiskunnallinen asema vahvistui, paineet sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämiseksi parisuhteiden sisällä kasvoivat, eikä perinteisiä sukupuolirooleja enää pidetty itsensänselvyyksinä. Sukupuolirooleissa tapahtunut muutos on lisännyt tarvetta parisuhteen sisäisiin neuvotteluihin (ks. Beck & Beck-Gernsheim 2002; Jokinen 2014; Maksimainen 2010). Naisten päätöksentekovallan kasvaessa arkeen liittyvät järjestelyt, kuten kuka vastaa kotitöistä tai mihin perheiden yhteiset varat käytetään, eivät olekaan enää miehen sanelemia itsestänselvyyksiä (Gilbert 1993). Tämä näkemys saa tukea useista empiirisistä tutkimuksista. Esimerkiksi Leah Ruppner (2010) ja Johanna Lammi-Taskula (2007) osoittavat, että parisuhteissa, joissa naisten tulo-taso kumppaniinsa nähden on korkeampi, konflikteja esiintyy keskimääräistä useammin. Lisäksi on havaittu, että resursseiltaan tasa-arvoiset pariskunnat ovat muita herkemmin tyytymättömiä parisuhteeseensa (Tichenor 1999) ja eroavat helposti (Jalovaara 2007; 2011; White & Rogers 2000; Zimmer 2001). Erityisen selvästi tämä näkyy sellaisilla pariskunnilla, joilla kodin ulkopuolinen asema on naisella korkeampi kuin miehellä. Tiivistäen valtaresurssiteorian pohjalta voidaan muotoilla seuraava hypoteesi:

H1: Erimielisyyksiä esiintyy keskimääräistä enemmän, jos naisella on yhtä paljon tai enemmän kodin ulkopuolelta hankittuja koulutukseen, tuloihin ja ammatissa toimimiseen perustuvia valtaresursseja kuin miehellä.

Sukupuolten välisen resurssitasapainon muuttuessa muutoksia on tapahtunut myös arvojen ja ideologian tasolla. Naisten ja miesten välisen tasa-arvon tukeminen on ollut vahvasti esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja merkittävä poliittinen päämäärä (Lewis 2009). Myös arvot ja asenteet ovat kehittyneet tasa-arvoisempaan suuntaan sukupolvittain (Brewster & Padavic 2000; Inglehart & Norris 2003). Perinteisistä perhearvoista ja sukupuolirooleista on jossain määrin luovuttu. Tasa-arvoajattelun korostuminen näkyy parisuhteissa siten, että ihmiset pitävät tasa-arvon toteutumista tärkeänä asiana omassa parisuhteessaan (Miettinen 2008). Saattaa kuitenkin olla, että vaikka tasa-arvoiseen perhemalliin sitoudutaan ideaalin tasolla, on perinteiseen arjen sukupuolijärjestykseen sosiaalistuttu niin vahvasti, ettei tasa-arvo käytännössä toteudu (ks. Repo 2003). Sekä miesten että naisten keskuudessa on myös huomattavia eroja tasa-arvoajattelussa mm. iän, koulutuksen, ammatin ja puoluekannan mukaan (Ervasti 2000).

Arvojen muutoksen vaikutusta voidaan verrata valtaresurssien vaikutukseen. Perinteisistä perhearvoista etäännyneet ja tasa-arvoisempia sukupuolirooliasenteita omaksuneet henkilöt eivät automaattisesti noudata perinteistä perhemallia sekä siihen liittyviä käskyvaltasuhteita. Näin ollen tarve neuvotella arjen työnjaosta ja päätöksenteon käytännöistä lisääntyy ja erimielisyydet nousevat esiin (Firestone 2003; Kluwer, Heesink & Van de Vliert 1997). Useissa tutkimuksissa onkin havaittu, että tasa-arvoisiin sukupuolirooleihin ja perhearvoihin sitoutuneet pariskunnat riitelevät keskimääräistä enemmän (Hatch & Bulcroft 2004; Nordenmark 2008; Ruppner 2010; vrt. Coleman & Straus 1986). Toisena hypoteesinamme esitämme siis, että

H2: Kielteinen suhtautuminen perinteisiin perhearvoihin lisää erimielisyyksiä pariskuntien keskuudessa.

Perheen ja työn ristiriita

Ristiriitoja parisuhteeseen aiheuttavat myös työn ja perheen yhteensovittamiseen liittyvät haasteet (esim. Matthews, Conger & Wickrama 1996; Rönkä, Malinen & Lämsä 2009). Lapsiperheiden arkea määrittävät ristiriitaiset kulttuuriset odotukset. Yksilön oletetaan olevan samanaikaisesti sekä tehokas työntekijä että hyvä vanhempi. (Repo 2009.) Perheen kanssa vietetty aika nähdään usein arjen toimivuuden mittarina, vaikka taloudellisen toimeentulon turvaaminen edellyttää työssäkäyntiä. Aikaisempien tutkimusten (Lehto 2009; Lehto & Sutela 2008; vrt. kuitenkin Gallie 2005) perusteella kiire ja väsymys kuormittavat merkittävä osaa työvoimasta. On helppo olettaa, että ansiotyössä koetut paineet siirtyvät myös parisuhteeseen.

Arjen ylläpitoon liittyvät paineet korostuvat lapsiperheissä ja erityisesti silloin, kun lapset ovat pieniä. Eniten konflikteja esiintyy perheissä, joissa on lapsia (Hackel & Ruble 1992; Hatch & Bulcroft 2004; vrt. kuitenkin McGonagle, Kessler & Schilling 1992). On havaittu, että työn ja perheen yhteensovittamisen haasteita kokevat etenkin perhevapailta työhön palaavat äidit (Heimo & Nätkin 2007; Miettinen & Rotkirch 2012). Pienten lasten perheissä erimielisyyttä saattaa myös lisätä se, että lasten syntymää seuraa usein ”neuvottelematon siirtyminen modernista perinteiseen perhemalliin”, kuten Raijas ja Sailio (2012, 325) havaitsivat.

Kodin arjen ylläpitämiseen liittyy keskeisesti kysymys siitä, kuinka kotityöt jaetaan perheenjäsenien kesken. Vaikka tutkimusten (yhteenvetona ks. Chesters 2013) mukaan kotitöiden jakautuminen on jatkuvasti tasoittunut, jää suurin vastuu kotitöistä edelleen naisten harteille. Kotitöiden jakautumisen kohdalla voidaan puhua tasavertaisuutta korostavista arvoista ja eriarvoistavista käytännöistä (ks. Bühlmann, Elcheroth & Tettamanti 2010). Vaikka pariskunnan osapuolet olisivat periaatteessa sitä mieltä, että kotityöt tulee jakaa

tasan puolisoitten kesken, ei ihanne välttämättä toteudu parisuhteen arjessa. Tätä ristiriitaa voidaan lähestyä resurssiteorian, sukupuolirooliodotusten sekä ajankäytön näkökulmista. Resurssiteoriaan perustuen miehen asema perheen ensisijaisena elättäjänä oikeuttaa vähäisemmän osallistumisen kodin askareisiin. Toisaalta myös sukupuolirooliodotusten voidaan olettaa vahvistavan perinteisen työnjaon mallia, jossa pääosa kotitaloudesta kuuluu naiselle. Ajankäytön näkökulmasta kotitöiden epätasaisen jakautumisen nähdään johtuvan siitä, että etenkin kotiäideillä on enemmän aikaa tehdä kotitöitä kuin ansiotyössä käyville kumppaneilleen. (Ks. Davis & Wills 2014.) On helppo olettaa, että pariskuntien kesken syntyy riitaisuutta, jos kotitöiden koetaan jakautuvan epätasaisesti. Vaikka siis edellä totesimme, että perinteisistä perhearvoista etäännyminen saattaa aiheuttaa pariskuntien välistä riitaisuutta, voidaan myös arvella, että

H3: Työ- ja perhe-elämän yhdistämisen vaikeudet, palkkatöistä koetut paineet ja kotitöiden epätasainen jakautuminen lisäävät erimielisyyksiä pariskunnan kesken.

Ikä ja parisuhteen kesto

Edellä esiteltyjen tekijöiden lisäksi aiemmissa tutkimuksissa on korostettu iän ja parisuhteen keston merkitystä riitaisuudelle. Aikaisemmissa tutkimuksissa (Lawrence ym. 1993; McGonagle, Kessler & Schilling 1992) on todettu, että iäkkäämpien ja pidempään yhdessä olleiden pariskuntien keskuudessa riitaisuutta esiintyy vähemmän kuin nuorempien ja lyhyemmän ajan yhdessä olleiden pariin keskuudessa. On näyttöä (Orbuch ym. 1996), että tyytyväisyys parisuhteeseen lisääntyy iän myötä. Pariskunnan osapuolet tottuvat ja sopeutuvat toisiinsa, ja arjen käytännöt muovautuvat yhteisen taipaaleen aikana pysyviksi. Siten konflikteja esiintyy harvemmin kuin nuoremmilla pareilla. Useimmat arkielämän käytäntöjä koskevat erimielisyydet on jo ratkaistu tavalla tai toisella (Zietlow & Sillars 1988).

Iän ja parisuhteen keston vaikutuksia on vaikea erottaa toisistaan, koska useimmissa tutkimusaineistoissa näiden kahden välinen korrelaatio on hyvin korkea (esim. Hatch & Bulcroft 2004; Orbuch ym. 1996). Tutkimuksissa, joissa iän ja parisuhteen keston vaikutukset on kyetty erottamaan toisistaan (Hatch & Bulcroft 2004), iän vaikutus on havaittu voimakkaammaksi: vanhempien pariskuntien keskuudessa erimielisyyksiä esiintyy vähän riippumatta siitä, kuinka pitkään heidän suhteensa on kestänyt. Lisäksi on huomattava, että todennäköisesti kysymyksessä on myös supkupolvivaikutus. Nuoremmat sukupolvet ovat sosiaalistuneet erilaisiin perhe- ja parisuhdekäsityksiin kuin vanhemmat sukupolvet. Parisuhdeasioita pohditaan enemmän kuin aikaisemmin (ks. Maksimainen 2010). Myös elämänvaiheen on havaittu vaikuttavan erimielisyyksien yleisyyteen. Vanhemmilla pariskunnilla asema työelämässä on usein jo saavutettu, lapset ovat varttuneet ja aikaa parisuhteelle on enemmän. Siten parisuhteen arki sisältää vähemmän ristiriitoja. (Hatch & Bulcroft 2004.)

Voidaan siis olettaa, että niin iällä, elämänvaiheella, sukupolvella kuin parisuhteen kestolla on erimielisyyksiä vähentävä vaikutus, vaikka samalla on myös huomioitava mahdollinen valikoituvuus. Riittäisimmat pariskunnat eroavat ennen kuin parisuhde on kestänyt kovin kauan ja sen osapuolet ovat ehtineet varttua vanhemmiksi. Vahvan aikaisemman näytön vuoksi vakioimme analyysissämme edellä esitettyjen hypoteesien testauksen sekä parisuhteen osapuolten iällä että heidän parisuhteensa kestolla.

Tutkimusaineisto, muuttujat ja menetelmät

Tutkimuksemme empiirisenä aineistona käytämme European Social Survey (ESS) -aineiston vuonna 2004 kerätyn kierroksen 2 Suomen osuutta (European Social Survey Round 2 Data 2004;

ks. European Social Survey 2014)¹. ESS on yli kolmekymmentä maata kattava haastatteluaineisto, joka kerätään kahden vuoden välein. Aineiston keruussa noudatetaan erittäin korkeita laatuvaatimuksia otannan, kenttätyön ja arkistoinnin suhteen. Otos perustuu yli 15-vuotiasta väestöstä edustavaan satunnaisotantaan ja kenttätyössä käytetään pelkästään käyntihaastatteluja. Kierroksella 2 vastausprosentti Suomen osalta oli 71 % ja otoksen koko 2022 henkilöä. Heteroseksuaalisessa parisuhteessa eläviä henkilöitä otoksessa on 1284, joista kaikkiin edempänä esiteltäviin kolmeen selitettävän muuttujan muodostaviin kysymykseen oli vastannut 1050 henkilöä.

Pariskuntien erimielisyyttä aineistossa mitataan sillä, kuinka usein pariskuntiin kuuluvilla vastaajilla syntyy oman ilmoituksensa mukaan erimielisyyttä avio- tai avopuolisoidensa kanssa 1) kotitöiden jakamisesta, 2) rahasta ja 3) ansiotyöhön käytetystä ajasta. Vastausvaihtoehtoja vastaajille on tarjottu seitsemän (ei koskaan – joka päivä). Kuvailevaa analyysia varten selitettävät muuttujat luokiteltiin kolmeen ryhmään: 1) erimielisyyksiä esiintyy harvemmin kuin kerran kuukaudessa, 2) vähintään kerran kuukaudessa, mutta ei joka viikko ja 3) joka viikko. Lopulta mainitut kolme muuttujaa yhdistettiin jatkotarkastelua varten yhdeksi muuttujaksi, joka saa seuraavat kolme arvoa: 1) pariskunta on eri mieltä rahasta, kotitöistä tai ansiotyöstä harvemmin kuin joka kuukausi, 2) pariskunta on eri mieltä rahasta, kotitöistä tai ansiotyöstä kuukausittain, mutta ei kuitenkaan viikoittain ja 3) pariskunta on eri mieltä rahasta, kotitöistä tai ansiotyöstä joka viikko.

Analyysimenetelmänämme käytämme ordinaalista logistista regressiota. Se on tavanomaisem-

1 Aineistoa koskevat yksityiskohdat ovat luettavissa osoitteessa www.europeansocialsurvey.org ja koko aineisto on ladattavissa Norjan yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston verkkosivuilta www.ess.nsd.uib.no.

man logistisen regression laajennus tilanteisiin, joissa selitettävä muuttuja on luonteeltaan ordinaalinen (Kleinbaum & Klein 2010, 463–465). Kuten edellä kuvasimme, on pariskuntien riittaisuutta mittaava muuttujamme selvästi ordinaalinen. Analyysimenetelmämme etuna on kohtuullisen selkeä tulkittavuus. Toisin kuin esimerkiksi multinomiaalinen logistinen regressio, ordinaalinen logistinen regressio tuottaa jokaisen selittävän muuttujan vaikutuksesta vain yhden kertoimen. Edellytyksenä luonnollisesti on, että selittävien muuttujien vaikutukset ovat yhtäläiset selitettävän muuttujan eri tasoilla. Tämä ehto täyttyy analyysissamme. Toiseksi ordinaalisen logistisen regression etuna on se, että se ei edellytä normaali-jakautuneisuutta.

Selittävinä muuttujina käytimme edellä esittelemme hypoteesien mukaisesti tuloja, koulutusta ja ammatissa toimimista koskevia mittareita (hypoteesi 1), perhearvoja koskevia mittareita (hypoteesi 2) sekä palkka- ja kotityön paineisiin vaikuttavia tekijöitä, kuten kuinka kuormittavaa pariskuntien osapuolten palkkatyö on, kuinka kotityöt on jaettu pariskunnan osapuolten kesken, onko perheessä lapsia ja minkä ikäisiä he ovat (hypoteesi 3). Lisäksi huomioimme analyyseissamme pariskuntien osapuolten iän ja parisuhteen keston.

Ensimmäinen testattava hypoteesimme olettaa, että tuloihin, koulutukseen ja ammatissa toimimiseen liittyvien valtaresurssien jakautuminen vaikuttaa erimielisyyksien määrään. Miehen suurempien valtaresurssien ennakoidaan olevan yhteydessä vähäisempään erimielisyyksien määrään. Valtaresursseja, siis tuloja, koulutusta ja ammattia koskevat muuttujat operationalisoitiin alustavien tarkastelujen ja analyysien jälkeen seuraavasti:

TULOTASOA mittasimme subjektiivisen mittarin mukaan siten, kokevatko haastateltavat kotitaloutensa toimeentulon helpoksi vai onko heillä

toimeentulovaikeuksia. Aineistossa ei ole vastaajan ja hänen puolisonsa henkilökohtaisia tuloja. Sen sijaan puolisoiden tulojen suhteesta on mittari, joten tuloihin perustuvien valtaresurssien jakautumista voidaan mitata. Haastateltavilta kysyttiin, kuinka suuresta osasta perheen toimeentuloa he vastaavat. Tämän kysymyksen pohjalta pariskunnat luokiteltiin sellaisiin, joissa toimeentulo perustuu enemmän naisen kuin miehen tuloihin, tasaisesti molempien tuloihin ja enemmän miehen kuin naisen tuloihin. Jo alustavat analyysit osoittivat, että puolisoiden välisen tulojen jakautumisen vaikutus erimielisyyksiin on ehdollinen perheen koetun tulotason suhteen. Toisin sanoen näiden muuttujien välillä on yhdysvaikutus. Näin ollen yhdistimme muuttujat yhdeksi yhdysvaikutusmuuttujaksi, joka saa seuraavat arvot: 1) perheen toimeentulo on hyvä ja molemmat puoliset ansaitsevat suurin piirtein yhtä paljon tai nainen ansaitsee enemmän kuin mies, 2) perheen toimeentulo on hyvä ja mies ansaitsee enemmän kuin nainen, 3) perheen toimeentulo on heikko ja puoliset ansaitsevat suurin piirtein yhtä paljon tai nainen ansaitsee enemmän ja 4) perheen toimeentulo on heikko ja mies ansaitsee enemmän kuin nainen.

Myös **KOULUTUKSEN** taso ja suhde puolison koulutukseen on huomioitava. Valtaresurssiteorian testaamiseksi pariskunnista muodostettiin neljä ryhmää: 1) molemmilla pariskunnan jäsenillä on korkeamman tasoinen tutkinto kuin ammatillinen tutkinto tai ylioppilastutkinto, 2) miehellä on korkeintaan ammatillinen koulutus tai ylioppilastutkinto, mutta naisella on tätä korkeampi koulutus, 3) naisella on korkeintaan ammatillinen koulutus tai ylioppilastutkinto, mutta miehellä on tätä korkeampi koulutus ja 4) molemmilla on korkeintaan ammatillinen koulutus tai ylioppilastutkinto.

AMMATTIASEMAN osalta vastaajat ja heidän puolisonsa jaettiin alustavien tarkastelujen pohjalta ylempiin toimihenkilöihin ja muihin ammat-

tiryhmiin kuuluviin. Pariskunnat jaettiin neljään ryhmään: 1) molemmat pariskunnan osapuolet ovat ylempiä toimihenkilöitä, 2) mies on ylempi toimihenkilö, nainen ei, 3) nainen on ylempi toimihenkilö, mies ei ja 4) kumpikaan pariskunnan osapuolista ei ole ylempi toimihenkilö.

TYÖMARKKINA-ASEMAA mittasimme sillä, ovatko pariskunnan osapuolet parhaillaan töissä vai työvoiman ulkopuolella, kuten opiskelemassa, eläkkeellä, työttömänä, pitkäaikaisesti sairaana tai hoitovapaalla. Erotimme neljä ryhmää: 1) kumpikaan pariskunnan osapuolista ei ole töissä, 2) nainen on töissä, mutta mies työmarkkinoiden ulkopuolella, 3) mies on töissä, mutta nainen työmarkkinoiden ulkopuolella ja 4) pariskunnan molemmat osapuolet ovat töissä.

Toinen testattavista hypoteeseistamme liittyy asenteisiin ja arvoihin. Sen mukaan tasa-arvoiset sukupuolirooliasenteet ja kielteinen suhtautuminen perinteisiin perhearvoihin lisäävät erimielisyyksiä pariskuntien keskuudessa. Arvojen ja asenteiden mittaamisen osalta tutkimusessamme on huomattava rajoite. Aineistossamme ei ole tietoja pariskuntien molempien osapuolten arvoista ja asenteista. Koska käytämme tutkimusyksikkönä pariskuntia, joista vain toinen osapuoli on haastateltu tutkimusta varten, joudumme oletamaan, että pariskuntien perhe- ja sukupuolirooleja koskevat näkemykset korreloivat keskenään. Olettamus ei ole täysin epärealistinen. On osoitettu (esim. Ervasti 2000), että nämä arvot ja asenteet riippuvat sekä naisilla että miehillä samoista ideologisista ja sosioekonomisista taustatekijöistä, joiden tiedetään korreloivan pariskuntien osapuolten kesken (ks. esim. Domański & Przybysz 2007). Perhearvojen vaikutuksen analysoimisen osalta suoritamme vertailun vuoksi myös analysejä, joissa huomioimme vastaajan sukupuolen, eli käytämme tutkimusyksikkönä yksilöä pariskunnan sijaan. Tässäkin tapauksessa analysoimme puutteeksi jää kuitenkin se, että mahdollisen

pariskuntien välisen arvokonfliktin seurauksia ei pystytä käyttämällämme aineistolla arvioimaan. Näihin ongelmiin palaamme myöhemmin. Vastaajien arvoja mittasimme seuraavasti:

PERHEARVOJA mittasimme kahden väittämän avulla. Niiden muotoilu on seuraava: ”Jos perheessä on lapsia, vanhempien täytyy pysyä yhdessä, vaikka he eivät tulisi toimeen keskenään” ja ”Oman perheen tulisi olla sekä miehelle että naiselle elämän tärkein asia”. Perhearvoja koskevat väitteet siis viittaavat lähinnä sellaiseen perinteiseen perhemalliin, jossa yksilöiden (käytännössä varsinkin naisten) yksilölliset tavoitteet ovat alisteisia perheen koossapysymiselle. Väittämiin vastattiin viisiportaisen asteikon avulla (täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä). Lopullinen mittari muodostettiin summaamalla alkuperäisten muuttujien arvot yhteen ja jakamalla kahdella. Pienet arvot kuvaavat perinteisiä ja suuret arvot moderneja perhearvoja.

Kolmas hypoteesimme viittasi siihen, että erimielisyyksiä lisäävät palkkatyöstä ja kotitöistä sekä työ- ja perhe-elämän yhdistämisestä koetut paineet, kotitöiden epätasainen jakautuminen sekä se, että perheessä on lapsia. Hypoteesin testaamiseen käytämme muuttujia, jotka mittaavat työn aiheuttamaa kuormitusta ja kotitöiden jakautumista puolisoitten kesken. Operationalisointi toteutettiin seuraavasti:

TYÖN AIHEUTTAMA KUORMITUSTA mittasimme sillä, kuinka usein vastaaja ilmoittaa työhönsä tai puolisonsa työhön liittyvän ilta- tai yötyötä, ylitöitä lyhyellä varoitusajalla tai töitä viikonloppuisin. Sekä miesten että naisten osalta työn aiheuttamaa kuormitusta katsottiin esiintyvän, jos jotain mainittua tekijää liittyy työhön useita kertoja kuukaudessa tai useammin. Alustavien tarkastelujen jälkeen jätimme analyysistä pois naisten työn kuormittavuutta mittaavan muuttujan, koska sillä ei ollut vaikutusta selitettävään muuttujaan.

KOTITÖIDEN JAKAUTUMISEN tarkastelu pohjautuu haastattelussa esitettyyn kysymykseen, jossa vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa ja avio- tai avopuolisonsa tekemää osuutta kotitaloutensa kotitöistä. Kotitöiden katsottiin jakautuvan epätasaisesti, jos nainen tekee vastaajan mukaan kolme neljäsosaa tai enemmän perheen kotitöistä. Perheitä, joissa miehet tekevät vastaavalla tavalla naisia enemmän kotitöitä, on aineistossa niin vähän, ettei niiden tarkastelu ole erikseen mahdollista. Alustavissa analyysissä ilmeni, että kotitöiden jakautumisen vaikutus riippuu miehen työn aiheuttamasta kuormituksesta, joten yhdistimme nämä kaksi muuttujaa yhdysvaikutusmuuttujaksi, joka saa seuraavat arvot: 1) Kotityöt ovat kasautuneet naiselle ja miehellä on määritelmän mukaisesti työpaineita, 2) Kotityöt on jaettu tasan ja miehellä on työpaineita, 3) Kotityöt ovat kasautuneet naiselle ja miehellä ei ole työpaineita sekä 4) Kotityöt on jaettu tasan ja miehellä ei ole työpaineita.

PERHETYYPIN suhteen erotimme lapsettomat perheet yksiläpöisistä perheistä ja perheistä, joissa on useampi kuin yksi lapsi. Tämän muuttujan jätimme kuitenkin lopullisista analyysistämme pois, koska sillä ei ollut merkitsevää vaikutusta selitettävään muuttujaan. Sen sijaan lisäsimme analyysiin muuttujan, joka mittaa, onko perheessä alle 3-vuotiaita lapsia. Tätä muuttujaa on kuitenkin mahdollista käyttää ainoastaan analysoitaessa nuorempaa ikäryhmää, sillä vanhemmassa ikäryhmässä ei ole kotitalouksia, joissa olisi alle 3-vuotiaita lapsia.

Edellä totesimme muodostettujen hypoteesien testaamisen edellyttävän, että analyysissä vakioidaan pariskuntien ikä sekä parisuhteen kesto. Kuten edellä korostimme, on parisuhteen hahmottamisessa tapahtunut merkittävä muutos viimeisten vuosikymmenten aikana. On varsin todennäköistä, että tämä muutos heijastuu eri ikäryhmien ja sukupolvien parisuhdekäyt-

täytymisessä. Teknisessä mielessä on kuitenkin huomattava, että ikään saattaa liittyä myös valikointivaikutus. Riittäisemmat pariskunnat eroavat ennen siirtymistään vanhempaan ikäryhmään. Huomioimme analyysissämme siten myös parisuhteen keston. Iän ja parisuhteen keston operationalisoimme seuraavasti:

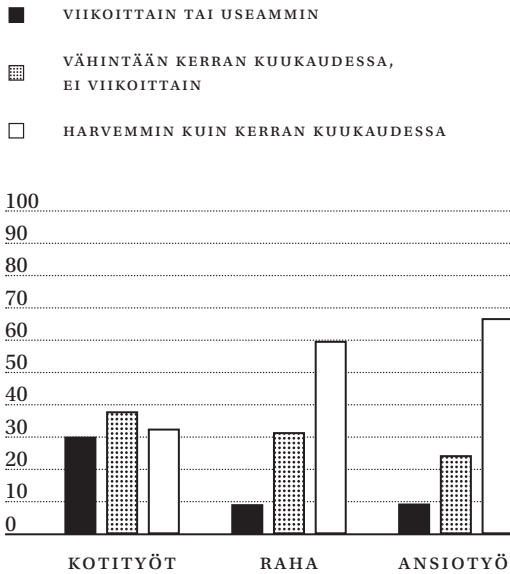
IÄN suhteen aineisto jaettiin kahteen ryhmään pariskuntien keskimääräisen iän perusteella. Nuorempaan ikäryhmään kuuluivat pariskunnat, joiden keskimääräinen ikä on alle 50 vuotta ja vanhempaan ikäryhmään pariskunnat, joiden keskimääräinen ikä on 50 vuotta tai enemmän. Ikäryhmien välinen katkaisukohta etsittiin alustavissa analyysissä siten, että kummassakaan ikäryhmässä iällä (vuosina mitattuna jatkuvana muuttujana) ei ollut merkitsevää vaikutusta selitettävään muuttujaan.

PARISUHTEEN KESTON suhteen jaoinme aineiston pariskuntiin, joiden parisuhde on kestänyt korkeintaan viisi vuotta sekä pariskuntiin, jotka ovat olleet yhdessä yli viisi vuotta.

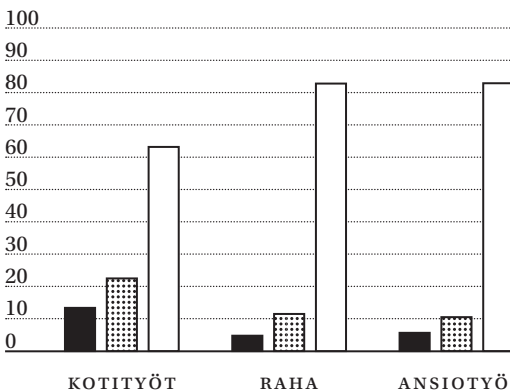
Tulokset

Oletusten mukaisesti erimielisyyksien esiintyminen parisuhteissa liittyy voimakkaasti pariskuntien ikään. Aloitamme siis kuvailevan analyysimme ikäryhmittäisellä esityksellä. Kuviossa 1 kuvataan kotitöitä, raha-asioita ja ansiotyöhön osallistumista koskevien erimielisyyksien esiintymistä nuorempien, keskimäärin korkeintaan 50-vuotiaiden pariskuntien keskuudessa. Kuviossa 2 puolestaan esitetään samat jakaumat keskimäärin yli 50-vuotiaiden pariskuntien keskuudessa. Kuvioista ilmenee selvästi, että vanhemmassa ikäryhmässä erimielisyyksiä esiintyy kaikista tutkituista riidan aiheista vähemmän kuin nuorempien keskuudessa. Kuten jo edellä totesimme, on iän vaikutuksessa ainakin osittain kysymys valikointimisesta. Riittäisimmat pariskunnat eroavat

ennen kuin siirtyvät vanhempiin ikäryhmiin. Todennäköisesti kysymys on kuitenkin myös siitä, että edellä kuvattu kehitys parisuhteen ja sitä koskevien odotusten osalta heijastuu ikäryhmien välisinä eroina. Lisäksi on todennäköistä, että pariskuntien alttius riitelylle vähenee ikääntymisen ja elämänvaiheen muuttumisen myötä.

KUVIO 1. Erimielisyyksien yleisyys nuoremmassa ikäryhmässä (keskimäärin alle 50-vuotiaat pariskunnat).

KUVIO 2. Erimielisyyksien yleisyys vanhemmassa ikäryhmässä (keskimäärin 50-vuotiaat ja vanhemmat pariskunnat).

Kuten kuvioista 1 ja 2 ilmenee, eniten erimielisyyttä pariskuntien välille aiheuttaa kotitöiden jakaminen. Nuorista pariskunnista lähes kolmanneksella esiintyy kotitöihin liittyvää erimielisyyttä viikoittain tai useammin. Vanhemmassakin ikäryhmässä yleisin riidanaihe ovat kotityöt, ja yli kolmanneksella erimielisyyksiä esiintyy useammin kuin kerran kuukaudessa. Kotitöistä aiheutuvien ristiriitojen osalta tuloksemme vastaavat aikaisempien tutkimusten tuloksia (esim. Kontula 2013).

Hieman yllättäen raha aiheuttaa konflikteja parisuh-teissa huomattavasti vähemmän kuin kotityöt (vrt. Kontula 2013, Miller ym. 2003). Kuvioista 1 nähdään, että viikoittain tai useammin erimielisyyttä rahasta esiintyy alle kymmenenneksellä nuorimmista pariskunnista. Vanhemmassa ikäryhmässä viikoittain tai useammin rahaan liittyviä ristiriitoja esiintyy vain alle viidellä prosentilla vastaajista (kuvio 2). Ansiotyöstä aiheutuu erimielisyyksiä nuorten parien keskuudessa hieman harvemmin kuin rahasta, joskin usein toistuvia (viikoittain tai useammin) erimielisyyksiä näistä asioista koetaan yhtä usein. Kuten muidenkin erimielisyyden aiheiden kohdalla, myös ansiotyöhön liittyvät erimielisyydet ovat harvinaisempia vanhemmassa kuin nuoremmassa ikäryhmässä.

Analyysimme varsinainen tutkimustehtävä on selvittää, mitkä tekijät selittävät erimielisyyden yleisyyttä. Testaamme edellä esittelemiämme kolmea hypoteesia ordinaalisen regressioanalyysin avulla. Selitetävänä muuttujana käytämme nyt mittaria, jossa on edellä kuvatulla tavalla yhdistettynä kolmea riidanaihetta koskevaa erimielisyyttä mittaavat muuttujat. Alustavissa analyysissä havaitsimme, että kolmelle muuttujalle erikseen suoritettujen analyysien tuottivat sisällöllisesti samanlaiset tulokset, joten muuttujien yhdistämistä voidaan pitää perusteltuna. Näin muodostetun muuttujan mukaan aineistostamme 35,1% (369 henkilöä) kuuluu vähiten riitaiseen ryhmään, jolla esiintyy erimielisyyttä joko kotitöistä, rahasta tai palkkатыöstä harvemmin kuin kuukausittain, 34,5% (362 henkilöä) keskiryhmään, jolla riitoja esiintyy kuukau-

sittain ja 30,4 % (319 henkilöä) riitaisimpaan ryhmään, jolla erimielisyydet ovat viikoittaisia. Ordinaalisten logististen regressiomallien tulokset esitetään taulukossa 1. Analyysimallit suoritettiin ensin koko aineistolle (M1), sitten nuoremmalle ikäryhmälle (M2) ja lopuksi vanhemmalle ikäryhmälle (M3). Raportoimme ordinaalisen logistisen regressionanalyysin tuottamat

logit-kertoimet ja niiden keskivirheet. Kertoimia tulkitaan siten, että suuret (positiiviset) arvot tarkoittavat sitä, että riitaisuutta esiintyy verraten usein ja pienet (negatiiviset) arvot puolestaan sitä, että riitaisuutta esiintyy harvoin. Kategoristen muuttujien osalta yksi ryhmä valitaan referenssi- eli vertailukategoriaksi, jonka arvo vastaa nollaa.

TAULUKKO 1. Selittävien muuttujien vaikutukset pariskuntien riitaisuuteen. Ordinaalinen logistinen regressio, logit-kertoimet ja niiden keskivirheet (M1 = koko aineisto, M2 = alle 50-vuotiaat pariskunnat, M3 = 50-vuotiaat ja vanhemmat pariskunnat).

	M1	M2	M3
TOIMEENTULO JA TULOJEN JAKAUTUMINEN PUOLISOIDEN KESKEN			
Toimeentulo hyvä, naisen tulot suuremmat tai yhtä suuret	,863 (,566)	1,247 (,653)	-,099 (1,181)
Toimeentulo hyvä, miehen tulot suuremmat	1,010 (,564)	1,552 * (,653)	-,283 (1,178)
Toimeentulo huono, naisen tulot suuremmat tai yhtä suuret	1,357 * (,612)	1,850 * (,714)	,173 (1,254)
Toimeentulo huono, miehen tulot suuremmat	Ref.	Ref.	Ref.
KOULUTUS			
Molemmilla korkeampi koulutus	,225 (,286)	-,572 (,626)	,274 (,347)
Naisella korkeampi koulutus, miehellä kork. ammatillinen	-,221 (,364)	-1,520 * (,732)	,153 (,455)
Miehellä korkeampi koulutus, naisella kork. ammatillinen	,063 (,325)	-,720 (,671)	,126 (,408)
Molemmilla korkeintaan ammatillinen koulutus.	Ref.	Ref.	Ref.
AMMATTIASEMA			
Molemmat toimihenkilöitä	,305 (,188)	,041 (,248)	,696 (,299)
Mies toimihenkilö, nainen ei	,129 (,174)	-,254 (,233)	,541 (,276)
Nainen toimihenkilö, mies ei	,439 * (,217)	,265 (,273)	,839 (,375)
Kumpikaan ei toimihenkilö	Ref.	Ref.	Ref.

TYÖMARKKINA-ASEMA

Molemmat työttömiä tai tilapäisesti poissa työmarkkinoilta	1,092 **	1,315 **	,368
	(,332)	(,399)	(,677)
Mies työtön tai tilap. poissa työmarkkinoilta. nainen työssä	,044	-,034	,341
	(,363)	(,433)	(,714)
Nainen työtön tai tilap. poissa työmarkkinoilta. mies työssä	,357	,307	,074
	(,207)	(,257)	(,410)
Molemmat työssä	Ref.	Ref.	Ref.

KOTITÖIDEN JAKAUTUMINEN
ANSIOTYÖN PAINEEET

Kotityöt kasautuneet naiselle, miehellä työpaineita	,618 **	,581 *	,613
	(,203)	(,272)	(,319)
Kotityöt jaettu tasan, miehellä työpaineita	,375 *	,271	,530
	(,180)	(,237)	(,287)
Kotityöt kasautuneet naiselle, miehellä ei työpaineita	,004	-,211	,280
	(,268)	(,335)	(,480)
Kotityöt jaettu tasan, miehellä ei työpaineita	Ref.	Ref.	Ref.

PARISUHTEEN KESTO

Yli 5 vuotta	-,141	-,216	,692
	(,187)	(,210)	(,533)
5 vuotta tai vähemmän	Ref.	Ref.	Ref.

PARISKUNNAN KESKIMÄÄRÄINEN IKÄ

Alle 50 vuotta	,764 ***	-	-
	(,151)		
50 vuotta tai enemmän	Ref.	-	-

PERHERAKENNE

Perheessä on korkeintaan 3-v lapsi	-	,422 *	-
		(,200)	
Perheessä ei alle 3-v lapsia	-	Ref.	-

ARVOT

Perhearvot	,057	,103	,005
	(,054)	(,077)	(,082)

N	822	492	330
Nagelkerke R ²	,122	,116	,062

Merkitsevyytasot: *** p<,001; ** p<,01; *p<,05

Ensimmäinen hypoteesimme testaa valtaresurssteoriaa. Oletimme, että riitaisuutta esiintyy runsaimmin niiden pariskuntien keskuudessa, joissa naisella on vähintään yhtä paljon koulutukseen, tuloihin ja ammatissa toimimiseen perustuvia valtaresursseja kuin miehellä. Teoria saa jossain määrin tukea tuloksistamme. Taulukosta 1 nähdään tulojen vaikutuksen olevan valtaresurssteorian oletusten mukainen silloin, kun pariskunta kokee vaikeuksia toimeentulon suhteen. Tämä pätee erityisesti nuoremmassa ikäryhmässä. Toisaalta nuoremman ikäryhmän keskuudessa myös niillä pariskunnilla, joilla on hyvä toimeentulo ja miehen tulot naisen tuloja suuremmat, esiintyy enemmän erimielisyyksiä kuin referenssikategoriassa. Tämäkään ryhmä ei kuitenkaan ole merkittävästi riitaisempi kuin kumpikaan niistä ryhmistä, joissa naisen tulot ovat yhtä suuret tai suuremmat kuin miehen tulot, joten tulos ei varsinaisesti ole valtaresurssteorian vastainen.

Lisäksi taulukosta 1 ilmenee valtaresurssteorian oletusten mukaisesti, että pariskunnilla, joissa nainen on toimihenkilö, mutta mies ei, esiintyy erimielisyyksiä melko usein. Sen sijaan koulutuksen vaikutukset eivät lainkaan tue valtaresurssteorian pohjalta tehtyjä oletuksia. Koulutuksella on vaikutusta vain nuoremmassa ikäryhmässä, ja tuolloinkin vaikutus on oletusten vastainen. Pariskunnat, joissa naisella on korkeampi koulutus kuin miehellä, ovat muita vähemmän taipuvaisia riitelemään. Myös työmarkkina-aseman suhteen syntyviä eroja on vaikea tulkita valtaresurssteorian perusteella. Eniten riitaisuutta esiintyy niiden pariskuntien kesken, joissa molemmat ovat työttöminä tai muuten tilapäisesti poissa työmarkkinoilta (taulukko 1). On helppo olettaa, että työttömyyden aiheuttama kuormitus heijastuu myös pariskuntien väleihin ja että kuormitus on suurimmillaan silloin kun perheen molemmat aikuiset ovat työttöminä. Yhteenvetona ensimmäisen hypoteesin osalta voimme siis todeta, että valtaresurssteoria saa hieman tukea tulojen ja ammattiaseman, mutta ei niiden edellytysten eli koulutuksen suhteen. Sen sijaan työmarkkinoiden

ulkopuolella oleminen ja työttömyys näyttäisivät lisäävän erimielisyyksiä pariskuntien arkielämässä.

Toinen edellä muodostamistamme hypoteeseista liittyi perhearvojen mahdollisiin vaikutuksiin. Oletimme, että kielteinen suhtautuminen perinteisiin perhearvoihin lisää erimielisyyksiä pariskuntien keskuudessa. Taulukossa 1 esitetyissä ordinaalisissa logistisissa regressioanalyseissa perhearvoilla ei ollut merkitystä pariskuntien riitelyn määrään. Tutkimusaineistossamme on kuitenkin tältä osin se huomattava puute, että emme tiedä vastaajien puolisoiden arvoista mitään. On mahdollista, että miesten ja naisten välinen ero ei käy analyysissamme ilmi, koska käytämme tutkimusyksikkönä pariskuntaa emmekä yksittäistä vastaajaa. Tästä syystä tarkastelimme perhearvojen vaikutusta myös vastaajan sukupuolen mukaan. Tällainen analyysi esitetään taulukossa 2. Huomioimme analyysissä myös vastaajan iän, koska ilmeni, että perhearvojen vaikutus on ehdollinen iästä. Analyysissä ovat mukana myös kaikki muut samat taustamuuttujat, joita käytimme jo edellä taulukon 1 malleissa, vaikka niiden osalta tuloksia ei raportoida enää uudelleen. Iän vaikutusta mittaamme ikävuosia kuvaavalla jatkuvalla muuttujalla, joka on keskitetty muuttujan keskiarvoon (37 vuotta).

Taulukon 2 analyyseista saadaan viitteitä siitä, että perinteisistä perhearvoista etäännyminen on yhteydessä riitelyn määrään naisten, mutta ei miesten osalta. Ero ei kuitenkaan muodostu tilastollisesti merkitseväksi, kun arvojen vaikutus vakioidaan muilla selittävillä muuttujilla. Iän ja perinteisten perhearvojen välinen yhdysvaikutus naisten keskuudessa osoittaa lisäksi, että erityisesti nuorista naisista ne, jotka ovat etäänntyneet perinteisistä perhearvoista, raportoivat useammin esiintyvistä riitaisuudesta kuin muut naiset. Ikäänymisen myötä perhearvojen kannatuksen merkitys ristiriitojen yleisyyden selittäjänä myös naisten keskuudessa vähenee.

TAULUKKO 2. Iän ja perhearvojen vaikutukset puolisoiden välisten erimielisyyksien esiintymiseen sukupuolen mukaan.

	Kaikki	Naiset	Miehet
Nainen	,285 *	-	-
	(,140)	-	-
Ikä	-,040	,051	-,107 **
	(,029)	(,049)	(,039)
Perhearvot	,070	,141	-,007
	(,059)	(,090)	(,083)
Ikä * Perhearvot	-,002	-,018 *	,012
	(,005)	(,008)	(,007)
N	822	532	580
Nagelkerke R ²	,143	,167	,159

Merkitsevyystasot: *** p<,001; ** p<,01; *p<,05

Kolmannen hypoteesin mukaan työ- ja perhelämän yhdistämisestä koetut paineet lisäävät ristiriitoja pariskuntien välillä. Näitä paineita tarkastelemme kotitöiden jakautumisen, ansiotyön kuormittavuuden ja perherakenteen perusteella. Kuten taulukosta 1 ilmenee, kotitöiden epätasaisen jakautumisen vaikutus riippuu siitä, onko miehellä työn aiheuttamaa kuormitusta vai ei. Kaikkein eniten riitaisuutta esiintyy silloin, kun miehen ansiotyö aiheuttaa paineita naisen vastuun kotitöistä ollessa samanaikaisesti selvästi suurempi kuin miehen. Ilmeisesti tällaisessa tilanteessa pariskunnan molemmat osapuolet ylikuormittuvat tahoillaan. Tämä koskee erityisesti nuorempaan ikäryhmään kuuluvia pariskuntia. Taulukosta 1 voidaan lukea myös jonkin verran viitteitä siitä, että miehen työpaineista seuraa perheessä erimielisyyksiä myös silloin, kun kotityöt on tasaisemmin jaettu.

Myös perherakenteella, siis tässä tapauksessa sillä, onko perheessä alle 3-vuotiaita lapsia, on selvästi vaikutusta erimielisyyksien esiintymi-

seen pariskunnan kesken. Sillä, onko perheessä vanhempia lapsia, tai lasten lukumäärällä ei ollut analyysiemme valossa merkitystä vanhempien riitaisuuteen. Mitä ilmeisimmin pienen lapsen hoitaminen on pariskunnille merkittävä kuormitustekijä (taulukko 1).

Parisuhteen kestolla ei hieman yllättäen ollut tilastollisesti merkitsevää vaikutusta erimielisyyksien määrään yhdessäkään analyysimallissamme (taulukko 1). Tutkimme parisuhteen keston vaikutusta eri ikäryhmissä ja erilaisilla luokituksilla, emmekä löytäneet vaikutusta. Tuloksemme on yhdenmukainen Laurie Russel Hatchin ja Kris Bulcroftin (2004) saamien tulosten kanssa: iän vaikutus on selvästi merkittävämpi kuin parisuhteen keston vaikutus.

Johtopäätökset

Tutkimuksessa tarkasteltiin perheiden arkeen olennaisesti liittyvän kolmen teeman, kotitöiden, rahan ja ansiotyön aiheuttamia erimielisyyksiä

suomalaisten pariskuntien keskuudessa. Kirjallisuuden pohjalta voidaan katsoa, että samalla kun yksilölliset elämänvalinnat ovat alkaneet korostuneemmin ohjata parisuhteen arkea ja perhe-elämän järjestelyissä on etäännytty perinteisistä kaavoista, on erilaisten neuvottelutilanteiden määrä parisuhteissa lisääntynyt. Kehitys on ilmeisesti myös lisännyt tilanteita, joista ei selvitä ilman erimielisyyttä tai jopa riitaisuutta. Lähtökohtanamme oli tarkastella, millä tavoin erimielisyydet kytkeytyvät kodin ulkopuolelta hankittuihin resursseihin, omaksuttuihin sukupuoli- ja perherooleihin sekä arkielämän järjestelyihin, kuten työn ja perheen vaatimusten yhdistämiseen liittyviin paineisiin.

Tulokset antoivat tukea aikaisemmissa tutkimuksissa tehdyille havainnoille siitä, että ristiriidat korostuvat erityisesti nuorten parisuhteissa. Vanhemman ikäryhmän keskuudessa ristiriitoja esiintyy vähemmän. Vaikka käytössämme ei ole pitkäikäis- tai aikasarja-aineistoa, on helppo olettaa, että kysymyksessä ei ole pelkkä valikointivaihtus. Kyse ei myöskään ole vain ikävaikutuksesta, sillä todennäköisesti sukupolvien välinen ero heijastaa laajempaa parisuhteissa tapahtunutta muutosta, joka ilmenee muun muassa parisuhteisiin liittyvien valinnan mahdollisuuksien moninaistumisena sekä suhteisiin liittyvien odotusten muutoksena.

Ikäryhmien väliseen eroon parisuhteen ristiriidoissa vaikuttaa myös sosiaalistuminen erilaiseen parisuhdekulttuuriin. Nuorempien sukupolvien näkemykset sukupolirooleista ja sukupolten välisestä työnjaosta eivät vastaa perinteistä mallia, mutta todennäköisesti kyse on myös laajemmasta muutoksesta siinä, mitä parisuhteelta odotetaan ja kuinka siihen pyritään vaikuttamaan. Nuoret ikäluokat ovat kasvaneet kulttuurissa, jossa parisuhdeasioista puhutaan avoimesti paitsi yksityisesti myös julkisesti aikakauslehdissä, televisiossa ja sosiaalisessa mediassa (ks. Raijas &

Sailio 2012). Nuorissa ikäkohorteissa useammat ovat myös eläneet arkeaan uus- tai yhden vanhemman perheessä.

Vanhemman ikäryhmän vähäisempiä ristiriitoja selittää myös elämänvaihe. Asema työelämässä on usein vakaampi kuin nuorilla. Työn ja perheen yhteensovittamisen haasteet eivät enää kuormita arkea yhtä paljon kuin lasten ollessa pieniä. Vanhemmilla on elämäntilanteiden vakiinnuttua usein enemmän aikaa parisuhteelle (Levenson, Carstensen & Gottman 1993), mutta myös vähemmän keskinäisesti ratkaisemattomia asioita, joista syntyisi riitaa.

Selkeästi eniten erimielisyyttä pariskuntien välille aiheuttaa kotitöiden jakaminen. Rahaan ja varsinkin ansiotyöhön liittyviä erimielisyyksiä esiintyi vähemmän. Kotitöiden yleisyys erimielisyyksien aiheena korostui niin nuorempien kuin vanhempienkin pariskuntien keskuudessa. Nuorempaan ryhmään kuuluvista pareista kotitöihin liittyviä erimielisyyksiä koki vähintään kerran kuukaudessa lähes seitsemänkymmentä prosenttia vastaajista ja vanhemmassakin ikäryhmässä vajaa neljäkymmentä prosenttia. Myös aiemmissa tutkimuksissa kotitöiden on havaittu olevan suurin ristiriitojen aiheuttaja parisuhteissa (Kontula 2013; Storaasli & Markman 1990). Syitä tälle voidaan etsiä sekä ajankäytön että sukupolten tasa-arvon näkökulmista. Erilaiset kotityöt vievät arjessa paljon aikaa, joten niistä on myös neuvoteltava usein (ks. Miettinen 2008). Lisäksi kotityöt uusintavat perinteistä sukupoliroolijakoa, sillä jopa suhteissa, joissa tasa-arvoa pidetään tärkeänä päämääränä, naiset tekevät selkeästi enemmän kotitöitä kuin miehet (ks. Fuwa 2004). Vaikka kotitöistä riidellään, niiden epätasainen jakautuminen ainakin tiettyyn pisteeseen saakka saatetaan hyväksyä. Tähän viittaa myös se, että kun käytimme kotitöiden jakautumista selittävänä muuttujana analyysissämme, kotitöiden kasautuminen naiselle lisäsi erimielisyyksiä lä-

hinnä vain silloin, kun miehellä oli työhön liittyviä paineita.

Analyysimme tavoite oli arvioida erimielisyyksien esiintymistä selittäviä tekijöitä. Tätä varten muodostimme kolme hypoteesia. Ensimmäisen oletuksena oli valtaresurssiteorian mukaisesti, että riitaisuutta esiintyy runsaasti niiden pariskuntien keskuudessa, joissa naisella on vähintään yhtä paljon koulutukseen, tuloihin ja ammatissa toimimiseen perustuvia kodin ulkopuolella hankittuja valtaresursseja kuin miehellä. Hypoteesi sai osittain vahvistusta. Naisen mieheensä verrattuna korkea ammattiasema ja tulotaso ovat yhteydessä suurempaan erimielisyyksien määrään. Sen sijaan koulutuksella tällaista yhteyttä ei ollut. Oletettavasti siis naisten kohonneella koulutustasolla ei ole ollut ainakaan suoraa vaikutusta erimielisyyksien määrään. Epäsuorasti voi kuitenkin olla kyse siitä, että kun koulutetummat naiset ovat saavuttaneet korkeamman ammattiaseman ja tulotason, riitely on yleistynyt. Tämä näkyy erityisesti nuoremmassa ikäryhmässä.

Toisena hypoteesinamme oletimme, että perinteisiin perhearvoihin sitoutuminen vähentää erimielisyyksiä puolisoitten välillä. Arvojen vaikutuksen mittaamisen osalta törmäsimme metodologisiin ongelmiin. Käytössämme ei ole tutkimusaineistoa, joka sisältäisi tietoa pariskuntien molempien osapuolten arvoista. Arvoilla oli kuitenkin vaikutusta varsinkin nuorten naisten keskuudessa. Nuorilla naisilla perinteiset perhearvot olivat yhteydessä vähäiseen erimielisyyksien määrään. Kotitöiden suhteen tämä on helppo ymmärtää. Tuloksemme viittaavat siihen, että perinteisen naisen roolin hyväksyvät nuoret naiset ovat taipuvaisia hyväksymään miestä suosivan epätasa-arvon perhepiirissä. Oletettavasti perinteisiä sukupuolirooleja kannattavat naiset ylipäättään suhtautuvat kotitöistä huolehtimiseen omana keskeisenä elämänalueenaan. Sama logiikka voi toimia myös ansiotyön ja rahan osalta.

Perinteisten perhearvojen mukaan mies vastaa perheen elättämisestä ja päättää siten myös perheen rahankäytöstä.

Kotitöiden aiheuttamat paineet sekä palkkatyön ja perheen yhdistämiseen liittyvät ongelmat olivatkin kolmannen hypoteesimme aiheena. Oletuksemme oli, että palkka- ja kotitöistä sekä työ- ja perhe-elämän yhdistämisestä koetut paineet lisäävät pariskuntien erimielisyyksiä ja että riitaisuutta erityisesti vielä lisää kotitöiden epätasainen jakautuminen puolisoitten kesken. Hypoteesi sai tukea. Mielenkiintoisena voidaan pitää myös löydöstämme siitä, että tilanteessa, jossa miehellä on työpaineita ja nainen puolestaan kuormittuu kotitöiden vuoksi, esiintyy nuorilla pareilla erityisen herkästi erimielisyyksiä. Sekä palkkatyön että perheen aiheuttamat paineet näkyvät pariskuntien keskinäisenä riitaisuutena, tosin naisten työpaineilla ei ollut lainkaan yhteyttä pariskuntien riitaisuuteen. Lisäksi on vielä muistettava se, että perhearvojen vaikutusta koskevan toisen hypoteesimme saama tuki viittaa siihen, että perinteisiin perherooleihin sitoutuminen myös ilmeisesti vähentää kotitöiden epätasaisuuden aiheuttamaa riitelyä. Kotitöiden epätasaisen jakautumisen erimielisyyksiä lisäävä vaikutus ei ollut yllättävä tulos, vaan siitä on selvää aiempaakin näyttöä (esim. Nordenmark & Nyman 2003). Tuloksemme osoittavat aikaisempien tutkimusten (esim. Raijas & Sailio 2012) tavoin erimielisyyksien paikantuvan erityisesti pienten lasten vanhempien parisuhteisiin.

Kolmannen hypoteesin voidaan todeta vahvistavan näkemystä elämänvaiheen merkityksestä erimielisyyksiin vaikuttavana tekijänä. Erimielisyyksiä esiintyy erityisesti pienten lasten vanhempien sekä ansiotyöhön liittyvää kuormitusta kokevien nuorten parien keskuudessa. Tämän voidaan nähdä johtuvan siitä, että nuorten perheiden arkielämään kohdistuu paineita kahdesta suunnasta. Samalla kun perheen arki on vaativimmillaan,

myös työelämässä eletään uran rakentamisen, kehittymisen ja aseman etsimisen tai saavuttamisen vaihetta. On hyvin mahdollista, että toistuvat erimielisyydet liittyvät kuormittavaan elämänvaiheeseen ja paineiden vähentyessä iän myötä myös parisuhteen arki muuttuu sopuisammaksi.

Aiemmissa parisuhdekonflikteja tarkastelevissa tutkimuksissa konflikteja on selitetty lähinnä psykologisesta viitekehystä käsin. Tutkimuksemme tulosten perustella voidaan kuitenkin todeta, että kuva parisuhdekonflikteista jää vaillinaiseksi, mikäli yhteiskunnallinen konteksti jätetään huomiotta. Parisuhteiden ongelmatilanteiden ymmärtäminen edellyttää yksilötason tekijöiden lisäksi myös kontekstitekijöiden, kuten arvojen ja valtaresurssien jakautumisen huomioimista.

Kirjallisuus

- BARICH, RACHEL ROSEMAN & DENISE D. BIELBY. 1996. "Rethinking Marriage. Change and Stability in Expectations 1967-1994." *Journal of Family Issues* 17:2, 139-169.
- BECK, ULRICH & ELISABETH BECK-GERNSHEIM. 1995. *The Normal Chaos of Love*. Cambridge: Polity Press.
- BECK, ULRICH & ELISABETH BECK-GERNSHEIM. 2002. *Individualization. Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences*. Lontoo: SAGE.
- BLOOD, ROBERT. O. & DONALD. M. WOLFE. 1960. *Husbands and Wives. The Dynamics of Married Living*. Glencoe: Free Press.
- BREWSTER, KARIN. L. & IRENE PADAVIC. 2000. "Change in Gender-Ideology, 1977-1996. The Contributions of Intracohort Change and Population Turnover." *Journal of Marriage and Family* 62:2, 477-487.
- BÜHLMANN, FELIX, GUY ELCHEROTH & MANUEL TETTAMANTI. 2010. "The Division of Labour Among European Couples. The Effects of Life Course and Welfare Policy on Value-Practice Configurations." *European Sociological Review* 26:1, 49-66.
- CAHN, DUDLEY. D. 1992. *Conflict in Intimate Relationships*. New York: The Guilford Press.
- CHESTERS, JENNY. 2013. "Gender Convergence in Core Housework Hours. Assessing the Relevance of Earlier Approaches for Explaining Current Trends." *Journal of Sociology* 49:1, 78-96.
- CLEEK, MARGARET GUMINSKI & T. ALLAN PEARSON. 1985. "Perceived Causes of Divorce. An Analysis of Interrelationships." *Journal of Marriage and Family* 47:1, 179-183.
- COLEMAN, DIANE, H. & MURRAY A. STRAUS. 1986. "Marital Power, Conflict, and Violence in a Nationally Representative Sample of American Couples." *Violence and Victims* 1:2, 141-157.
- DAVIES, PATRICK T. & E. MARK CUMMINGS. 1994. "Marital Conflict and Child Adjustment. An Emotional Security Hypothesis." *Psychological Bulletin* 116:3, 387-411.
- DAVIS, SHANNON N. & JEREMIAH B. WILLS. 2014. "Theoretical Explanations Amid Social Change. A Content Analysis of Housework Research (1975-2012)." *Journal of Family Issues* 35:6, 808-824.
- DOMAŃSKI, HENRYK & DARIUSZ PRZYBYSZ. 2007. "Educational Homogamy in 22 European Nations." *European Societies* 9:4, 495-526.
- EK = ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO. 2013. *Naiset ja miehet työelämässä. Maaliskuu 2013*. http://ek.fi/wp-content/uploads/naisetmiehet_maaliskuu2013.pdf (Luettu 14.5.2015.)
- ERVASTI, HEIKKI. 2000. "Suomalaisten perhe- ja sukupuolirooleja koskevat asenteet." Teoksessa *Eriarvoisuutta paikantamassa*, toim. Veli-Matti Ritakallio, Heikki Ervasti & Katja Forssén. Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimus 55. Turku, 54-76.
- EUROPEAN SOCIAL SURVEY ROUND 2 DATA. 2004. Data file edition 3.4. Norwegian Social Science Data Services, Norway - Data Archive and distributor of ESS data.
- EUROPEAN SOCIAL SURVEY. 2014. ESS-2 2004 Documentation Report. Edition 3.5. Bergen, European Social Survey Data Archive, Norwegian Social Science Data Services.
- EVERTSSON, MARIE & MAGNUS NERMO. 2007. "Changing Resources and the Division of Housework. A Longitudinal Study of Swedish Couples." *European Sociological Review* 23:4, 455-470.
- FINCHAM, FRANK. D. & STEVEN. R. H. BEACH. 1999. "Conflict in Marriage. Implications for Working with Couples." *Annual Review of Psychology* 50, 47-77.
- FIRESTONE, SULAMITH. 2003. *The Dialectic of Sex. The Case for Feminist Revolution*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- FOA, EDNA B. & URIEL G. FOA. 1980. "Resource Theory. Interpersonal Behavior as Exchange." Teoksessa *Social Exchange. Advances in Theory and Research*, toim. Kenneth Gergen, Martin S. Greenberg & Richard H. Willis. New York: Plenum, 77-94.
- FORSSÉN, KATJA, ANNE-MARI JAAKOLA & VELI-MATTI RITAKALLIO. 2008. "Family Policies in Finland." Teoksessa *Family Policy in the Context of Family Change. The Nordic Countries in Comparative Perspective*, toim. Ilona Ostner

- & Christoph Schmitt. vs Verlag für Sozialwissenschaften. 75–88.
- FUWA, MAKIKO. 2004. "Macro-Level Gender Inequality and the Division of Household Labor in 22 Countries." *American Sociological Review* 69:6, 751–767.
- GALLIE, DUNCAN. 2005. "Work Pressure in Europe 1996–2001. Trends and Determinants." *British Journal of Industrial Relations* 43:3, 351–375.
- GIDDENS, ANTHONY. 1991. *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- GILBERT, LUCIA ALBINO. 1993. *Two Careers, One Family. The Promise of Gender Equality*. Sage Series on Close Relationships. Beverly Hills (CA): SAGE.
- HAAVIO-MANNILA, ELINA. 1968. *Suomalainen nainen ja mies. Asema ja muuttuvat roolit*. Porvoo: WSOY.
- HACKEL, LISA. S. & DIANE N. RUBLE. 1992. "Changes in the Marital Relationship after the First Baby is Born. Predicting the Impact of Expectancy Disconfirmation." *Journal of Personality and Social Psychology* 62:6, 944–957.
- HATCH, LAURIE RUSSEL & KRIS BULCROFT. 2004. "Does Long-Term Marriage Bring Less Frequent Disagreements? Five Explanatory Frameworks." *Journal of Family Issues* 25:4, 465–495.
- HEIMO TAIJA & RITVA NÄTKIN. 2007. "Valintojen mosaiikki. Perhevapaalta työhön paluu." *Janus* 16:3, 215–228.
- INGLEHART, RONALD & PIPPA NORRIS. 2003. *Rising Tide. Gender Equality and Cultural Change Around the World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- JALOVAARA, MARIKA. 2007. "The Effects of Marriage Partners' Socio-Economic Positions on the Risk of Divorce in Finland." *Finnish Yearbook of Population Research* XLIII 2007 Supplement.
- JALOVAARA, MARIKA. 2012. "Socioeconomic Resources and the Dissolution of Cohabitations and Marriages." *European Journal of Population* 29:2, 167–193.
- JOKINEN, EEVA. 2005. *Aikuisten arki*. Helsinki: Gaudeamus.
- JOKINEN, KIMMO. 2014. "Perhekäytäntöjen sosiologia." Teoksessa *Perhetutkimuksen suuntauksia*, toim. Riitta Jallinoja, Helena Hurme & Kimmo Jokinen. Helsinki: Gaudeamus, 167–191.
- KAITTLA, ANNIINA. 2012. "Monetary Conflicts within Co-residential Unions. A Comparative Perspective." *Research on Finnish Society* 5, 19–28.
- KIECOLT-GLASER, JANICE K. & TAMARA L. NEWTON. 2001. "Marriage and Health. His and Hers." *Psychological Bulletin* 127, 472–503.
- KINNUNEN, ULLA & SAIJA MAUNO. 2002. "Työ ja perhe-elämä vanhempien ja lasten näkökulmasta." Teoksessa *Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen*, toim. Anna Rönkä & Ulla Kinnunen. Jyväskylä: PS-Kustannus, 99–119.
- KLEINBAUM, DAVID K. & MITCHEL KLEIN. 2010. *Logistic Regression. A Self-Learning Text*. New York: Springer.
- KLUWER, ESTHER S., JOSÉ. A. M. HEESINK & EVERT VAN DE VLIERT. 1997. "The Marital Dynamics of Conflict over the Division of Labor." *Journal of Marriage and Family* 59:3, 635–653.
- KLUWER, ESTHER S. & MATTHEW D. JOHNSON. 2007. "Conflict Frequency and Relationship Quality Across the Transition to Parenthood." *Journal of Marriage and Family* 69:5, 1089–1106.
- KONTULA, OSMO. 2013. *Yhdessä vai erikseen? Tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä*. Perhebarometri 2013. Katsauksia E 47/2013. Helsinki: Väestöliitto ry, Väestöntutkimuslaitos.
- LAMMI-TASKULA, JOHANNA. 2007. *Parental Leave for Fathers? Gendered Conceptions and Practices in Families with Young Children in Finland*. Research report 166. Helsinki: Stakes.
- LAWRENCE, FRANCES C., RENÉÉ H. THOMASSON, PATRICIA J. WOZNIK & AIMEE D. PRAWITZ. 1993. "Factors Relating to Spousal Financial Arguments." *Financial Counseling and Planning* 4, 85–94.
- LEHTO, ANNA-MAIJA & HANNA SUTELA. 2008. *Työolojen kolme vuosikymmentä. Työolotutkimusten tuloksia 1977–2008*. Helsinki: Tilastokeskus.
- LEHTO, ANNA-MAIJA. 2009. "Työelämän laadun kolme vuosikymmentä." Teoksessa *Työelämän suurten muutosten vuosikymmenet*, toim. Anna Pärnänen & Kaisa-Mari Okkonen. Helsinki: Tilastokeskus, 123–145.
- LEVENSON, ROBERT W., LAURA L. CARSTENSEN & JOHN M. GOTTMAN. 1993. "Long-Term Marriage. Age, Gender, and Satisfaction." *Psychology and Aging* 8:2, 301–313.
- LEWIS, JANE. 2009. *Work-Family Balance, Gender and Policy*. Cheltenham: Edward Elgar.
- MAKSIMAINEN, JAANA. 2010. *Parisuhte ja ero. Sosiologinen analyysi terapeutisesta ymmärryksestä*. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2010:3. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- MCGONAGLE, KATHERINE A., RONALD C. KESSLER & ELIZABETH A. SCHILLING. 1992. "The Frequency and Determinants of Marital Disagreements in a Community Sample." *Journal of Social and Personal Relationships* 9:4, 507–524.
- MATTHEWS LISA S., RAND D. CONGER & K. A. S. WICKRAMA. 1996. "Work-Family Conflict and Marital Quality. Mediating Processes." *Social Psychology Quarterly* 59:1, 62–79.
- MIETTINEN, ANNELI. 2008. *Kotityöt, sukupuoli ja tasa-arvo. Palkattoman työn jakamiseen liittyvät asenteet ja käytännöt Suomessa*. E 32. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos.
- MIETTINEN, ANNELI & ANNA ROTKIRCH. 2012.

- Yhteistä aikaa etsimässä. Lapsiperheiden ajankäyttö 2000-luvulla.* Katsauksia E 42/2012. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos.
- MILLER, RICHARD B., JEREMY B. YORGASON, JONATHAN G. SANDBERG & MARK B. WHITE. 2003. "Problems that Couples Bring to Therapy. A View Across the Family Life Cycle." *The American Journal of Family Therapy* 32:5, 395-407.
- NORDENMARK, MIKAEL & CHARLOTT NYMAN. 2003. "Fair or Unfair? Perceived Fairness of Household Division of Labour and Gender Equality Among Women and Men. The Swedish Case." *European Journal of Women's Studies* 10:2, 181-209.
- NORDENMARK, MIKAEL. 2008. "Disagreement About Division of Work Among Couples in Europe. The Role of Gender Ideology and Labour Involvement." Teoksessa *Nordic Social Attitudes in a European Perspective*, toim. Heikki Ervasti, Torben Fridberg, Mikael Hjerm & Kristen Ringdal. Cheltenham: Edward Elgar, 152-171.
- NÄRVI, JOHANNA. 2014. *Määraaikainen työ, vakituinen vanhemmuus. Sukupuolistuneet työurat, perheellistyminen ja vanhempien hoivaratkaisut.* Tutkimus 122. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- ORBUCHE, TERRI L., JAMES S. HOUSE, RICHARD P. MERO & PAMELA S. WEBSTER. 1996. "Marital Quality over the Life Course." *Social Psychology Quarterly* 59:2, 162-171.
- OROPESA, R. S. 1997. "Development and Marital Power in Mexico." *Social Forces* 75:4, 1291-1318.
- RAIJAS, ANU & MARJAANA SAILIO. 2012. "Arjen ristiriitoja pikkulapsiperheissä. Nettikeskustelujen analyysi." *Janus* 20:4, 316-333.
- REPO, KATJA. 2003. "Perheen sisäisen rahatalouden jännitteitä." Teoksessa *Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä*, toim. Hannele Forsberg & Ritva Nätkin. Helsinki: Gaudeamus.
- REPO, KATJA. 2009. *Lapsiperheiden arki. Näkökulmina raha, työ ja lastenhoito.* Acta Universitatis Tamperensis 1479. Tampere: Tampere University Press.
- RUPPANNER, LEAH. 2010. "Conflict and Housework. Does Country Context Matter?" *European Sociological Review* 26:5, 557-570.
- RÖNKÄ, ANNA, KAISA MALINEN & TIINA LÄMSÄ (TOIM.) 2009. *Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa.* Jyväskylä: PS-kustannus.
- SALO, SIRPA. 2011. *Parisuhdeongelmat ja lasten psyykinen hyvinvointi. Kaksi tutkimusnäkökulmaa.* Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 419. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- STORAASLI, RAGNAR D. & HOWARD J. MARKMAN. 1990. "Relationship Problems in the early Stages of Marriage. A Longitudinal Investigation." *Journal of Family Psychology* 4:1, 80-98.
- TICHENOR, VERONICA. 1999. "Status and Income as Gendered Resources. The Case of Marital Power." *Journal of Marriage and Family* 61:3, 638-650.
- TICHENOR, VERONICA. 2005. "Maintaining Men's Dominance. Negotiating Identity and Power When She Earns More." *Sex Roles* 53:3/4, 191-205.
- THORNTON, ARLAND & LINDA YOUNG-DEMARCO. 2001. "Four Decades of Trends in Attitudes Toward Family Issues in the United States. The 1960s Through the 1990s." *Journal of Marriage and the Family*, 63:4, 1009-1037.
- VAARANEN, HELI. 2007. *Parisuhdepalapeli. Nuorten aikuisten parisuhteet.* Helsinki: Kirjapaja.
- WHITE, LYNN & STACY J. ROGERS. 2000. "Economic Circumstances and Family Outcomes. A Review of the 1990s." *Journal of Marriage and Family* 62:4, 1035-1051.
- ZIETLOW, PAUL H. & ALAN L. SILLARS. 1988. "Life-Stage Differences in Communication During Marital Conflicts." *Journal of Social and Personal Relationships* 5:2, 223-245.
- ZIMMER, MICHAEL. 2001. "Explaining Marital Dissolution The Role of Spouses' Traits." *Social Science Quarterly* 82:3, 464-477.